

Η

ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ (Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ)

5^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στις 20/01/2023 με την εξής σύνθεση: Γαρυφαλλιά Σκιάνη, Πρόεδρος, Μιχαήλ Οικονόμου-Εισηγητής και Μαρία Βύρρα, Μέλη.

Για να εξετάσει την προδικαστική προσφυγή με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. 1790/14.12.2022 της προσφεύγουσας εταιρείας, με την επωνυμία «... Α.Ε.», νομίμως εκπροσωπούμενης (εφ' εξής καλουμένη «προσφεύγουσα»).

Κατά της Περιφέρειας ... (εφ' εξής «αναθέτουσα Αρχή»), όπως νόμιμα εκπροσωπείται.

Με την προδικαστική προσφυγή, η προσφεύγουσα ζητεί την ακύρωση της προσβαλλομένης υπ' αρ. υπ' αρ. 1503/2022 (Πρακτικό Νο 29/31-10-2022) απόφασης της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας ... (Αναθέτουσας Αρχής), με την οποία εγκρίθηκε το από 29.9.2022 Πρακτικό ΙΙ της Επιτροπής του Διαγωνισμού για την επιλογή αναδόχου κατασκευής του έργου «Επείγουσα αποκατάσταση ζημιών επαρχιακού οδικού δικτύου ΠΕ ... από τις φυσικές καταστροφές Φεβρουαρίου 2019» και δη του 54^{ου} υποέργου (νέου) υπό τον τίτλο: «Επείγουσες εργασίες αποκατάστασης ζημιών στο επαρχιακό οδικό δίκτυο περιοχής Δήμου ...», και να γίνουν δεκτές οι εξηγήσεις που παρέσχε η προσφεύγουσα με την από 4.3.2022 και την από 13.9.2022 Αιτιολόγηση της Προσφοράς της.

Η συζήτηση άρχισε, αφού το Κλιμάκιο άκουσε τον Εισηγητή

Μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, την 25.1.2022 η αναθέτουσα Αρχή, «Περιφέρεια ...», προκήρυξε ανοικτό ηλεκτρονικό διαγωνισμό για την επιλογή αναδόχου κατασκευής του έργου «Επείγουσα αποκατάσταση ζημιών επαρχιακού οδικού δικτύου ΠΕ ... από τις φυσικές καταστροφές Φεβρουαρίου 2019» και δη του 54^{ου} υποέργου (νέου) υπό τον τίτλο: «Επείγουσες εργασίες αποκατάστασης ζημιών στο επαρχιακό οδικό δίκτυο περιοχής Δήμου ...». Ο προϋπολογισμός

της εν λόγω σύμβασης ανέρχεται στο ποσό των € 282.258,06 προ ΦΠΑ 24% και στο ποσό των €350.000 συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ 24%. Καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών ήταν η 8.2.2022. Η προσφεύγουσα υπέβαλε προσφορά στον εν θέματι Διαγωνισμό την 8.2.2022, προσφέροντας έκπτωση για την κατασκευή του επίμαχου έργου, ύψους 53,57% επί της προϋπολογιζόμενης αξίας της σύμβασης, ήτοι η οικονομική προσφορά της ανήλθε στο ποσό των €139.997,07 προ ΦΠΑ 24% και στο ποσό των €162.485,02 συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ 24%. Πέραν της προσφεύγουσας, σύμφωνα με τον πίνακα συμμετεχόντων στον Διαγωνισμό κατά σειρά μειοδοσίας, προσφορές υπέβαλαν επιπλέον και λοιποί οικονομικοί φορείς. Ο πίνακας κατάταξης κοινοποιήθηκε στους συμμετέχοντες στον Διαγωνισμό την 15.2.2022, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., και σύμφωνα με αυτόν η προσφεύγουσα εμφανίζεται ως πρώτη μειοδότρια με έκπτωση 53,57%. Την αυτήν ημέρα, 15.2.2022, αυτή κλήθηκε από την αναθέτουσα Αρχή, διά της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., να υποβάλει εξηγήσεις αναφορικά με την διαμόρφωση της προσφοράς της, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο η) του άρθρου 4.1. της Διακήρυξης. Ακολούθως, η προσφεύγουσα υπέβαλε την 4.3.2022 αιτιολόγηση της προσφοράς της διά της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. Εν συνεχεία, χωρίς να έχει κοινοποιηθεί κάποια απόφαση της αναθέτουσας Αρχής επί των από 4.3.2022 εξηγήσεων που παρασχέθηκαν, η αναθέτουσα Αρχή επανήλθε με το υπ' αρ. πρωτοκόλλου 253754/24.8.2022 έγγραφό της, με το οποίο κάλεσε εκ νέου την προσφεύγουσα να υποβάλει, εντός είκοσι ημερών, εξηγήσεις για την διαμόρφωση της προσφοράς της, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο (η) του άρθρου 4.1 της Διακήρυξης. Η προσφεύγουσα, συμμορφούμενη με την ανωτέρω δεύτερη πρόσκληση της αναθέτουσας Αρχής, υπέβαλε, σε συνέχεια της από 4.3.2022 αιτιολόγησης της προσφοράς της, το από 13.9.2022 έγγραφο, προς αιτιολόγηση της τελευταίας. Κατόπιν των ανωτέρω, η Επιτροπή του Διαγωνισμού με το από 29.9.2022 Πρακτικό II εισηγήθηκε στην αναθέτουσα Αρχή την απόρριψη των εξηγήσεων της προσφεύγουσας και ακολούθως η Οικονομική Επιτροπή της αναθέτουσας Αρχής, με την υπ' αρ. 1503/2022 (Πρακτικό Νο 29/31-10-2022) προσβαλλομένη απόφασή της, ενέκρινε το ως άνω Πρακτικό, απέρριψε της εξηγήσεις της προσφεύγουσας και ανακήρυξε προσωρινό μειοδότη τον

δεύτερο κατά σειρά μειοδοσίας οικονομικό φορέα, «... ...», με μέση έκπτωση 43,15% στις τιμές του τιμολογίου της μελέτης του έργου.

2. Επειδή, ο ένδικος διαγωνισμός, ως εκ του αντικειμένου του και της προϋπολογισθείσας δαπάνης, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4412/2016 (Α' 147) και η ένδικη διαφορά διέπεται από τις διατάξεις του Βιβλίου IV αυτού, περί έννομης προστασίας κατά τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων.

3. Επειδή, για την άσκηση της προσφυγής έχει καταβληθεί νόμιμο e-παράβολο, σύμφωνα με το άρθρο 363 του ν. 4412/2016 και άρθρο 5 του ΠΔ 39/2017, με κωδικό ... e-Παράβολο αξίας 1411,30 € ομού με το e-Παράβολο με την ένδειξη αυτόματης δέσμευσης γ) εκτύπωση από την ιστοσελίδα της Γ.Γ.Π.Σ., όπου αναφέρεται ως κατάσταση παραβόλου «δεσμευμένο» και φέρεται ως «αυτόματης δέσμευσης».

4. Επειδή, η προσφεύγουσα υποστηρίζει, ότι *«Επί της επίτευξης οικονομίας κλίμακας. Ήδη εκθέσαμε ανωτέρω ότι η Εταιρεία μας τόσο με την από 4.3.2022 Αιτιολόγηση Προσφοράς όσο και με την από 13.9.2022 Αιτιολόγηση Προσφοράς τεκμηρίωσε ότι δραστηριοποιείται στην περιοχή εκτέλεσης του εν θέματι Έργου και θα συνεχίσει να δραστηριοποιείται καθ' όλο το διάστημα εκτέλεσης του Έργου λόγω της εκτέλεσης στην ίδια περιοχή πλειόνων έργων με παρόμοιο φυσικό αντικείμενο. Τούτο, φυσικά, ήταν ήδη γνωστό στην Αναθέτουσα Αρχή, δεδομένου ότι τυγχάνει εργοδότης και στα λοιπά έργα τα οποία εκτελεί η Εταιρεία μας στην περιοχή. Μάλιστα, η Εταιρεία μας κατέγραψε αναλυτικά τα έργα στα οποία δραστηριοποιείται την ίδια περίοδο στην ίδια περιοχή με εργοδότης την ίδια την Αναθέτουσα Αρχή. Καθίσταται, επομένως, παραχρήμα σαφές, γενικώς αλλά και ειδικώς στην Αναθέτουσα Αρχή η οποία έχει απόλυτη γνώση των συνθηκών εκτέλεσης του συνόλου των έργων στην επίμαχη περιοχή, ότι τα βαρέα μηχανήματα που θα χρησιμοποιήσει η Εταιρεία μας στην εκτέλεση του εν θέματι Έργου είναι ήδη εγκατεστημένα στην περιοχή και παράλληλα η Εταιρεία μας, ενόψει των λοιπών έργων, έχει ήδη εγκατεστημένο και πλήρως εξοπλισμένο εργοτάξιο καθώς και το απαραίτητο προσωπικό για την εκτέλεση του Έργου. Ως εκ τούτου, γίνεται ευλόγως αντιληπτό, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, ότι η Εταιρεία μας δεν θα ήταν αναγκαίο να υποβληθεί στο επιπλέον κόστος εγκατάστασης εργοταξίου για την εκτέλεση του εν θέματι Έργου. Σημειώνουμε, μάλιστα, ανωτέρω ότι η κύρια δαπάνη για την εγκατάσταση εργοταξίου είναι η μεταφορά βαρέων*

μηχανημάτων, για την εκτέλεση δε του Έργου απαιτούνται, σύμφωνα με τις προϋπολογισθείσες εργασίες οι οποίες αναγράφονται στα Τεύχη της Διακήρυξης, δέκα βαρέα μηχανήματα, η αξία της εισκόμισης και αποκόμισης των οποίων είναι €15.000 προ ΦΠΑ. Παράλληλα, η δαπάνη μεταφοράς και εγκατάστασης εργοταξιακού γραφείου ανέρχεται στο ποσό των €3.000. Σε κάθε δε περίπτωση, η αποφυγή του εν λόγω κόστους είναι ανηγγμένη στις τιμές μονάδος του αναλυτικού κοστολογίου που περιελήφθη στην από 13.9.2022 Αιτιολόγηση Προσφοράς της Εταιρείας μας και, φυσικά, δεσμεύει την Εταιρεία μας καθ' όλη τη διάρκεια της σύμβασης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στη διάταξη του άρθρου 88§5α του ν. 4412/2016, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει. Επ' αυτών η Επιτροπή του Διαγωνισμού διέλαβε στο από 29.9.2022 Πρακτικό II τα ακόλουθα, τα οποία εγκρίθηκαν άκριτα και παρανόμως από την Οικονομική Επιτροπή με την προσβαλλομένη: «Η Επιτροπή εκτιμά ότι η επίτευξη οικονομίας κλίμακας δεν επιτυγχάνεται με εκτέλεση άλλων έργων στην περιοχή, τα οποία μάλιστα εκτελούνται με εκπτώσεις σημαντικά μικρότερες (15,18% - 46,30%) από την προσφερόμενη έκπτωση (53,57%)». Είναι σαφές ότι με το ανωτέρω σκεπτικό η προσβαλλομένη πάσχει προδήλως λόγω έλλειψης επαρκούς αιτιολόγησης και εν γένει αντιφατικής αιτιολογίας, καθώς δε και λόγω του γεγονότος ότι δεν λαμβάνει υπόψη της τα διδάγματα της κοινής πείρας. Πρωτίστως, είναι απολύτως παράλογος ο ισχυρισμός ότι δεν επιτυγχάνεται δήθεν οικονομία κλίμακας από την εκτέλεση άλλων έργων στην περιοχή. Η στοιχειώδης οικονομική λογική συνηγορεί στο ότι, όταν ένας ανάδοχος έχει ήδη εγκατεστημένο εργοτάξιο στην περιοχή εκτέλεσης ενός έργου, άρα ήδη εγκατεστημένα τα απαραίτητα βαρέα μηχανήματα και εργοταξιακό γραφείο, η εγκατάσταση των οποίων μάλιστα έχει ήδη χρηματοδοτηθεί από τη ανάληψη και εκτέλεση άλλων έργων του ίδιου εργοδότη, είναι πρόδηλο ότι επιτυγχάνει σημαντική οικονομία στην εκτέλεση του επίμαχου Έργου. Ήδη μάλιστα προσδιορίζουμε ανωτέρω ότι, ενόψει των ήδη εγκατεστημένων στην περιοχή εργοταξίων της Εταιρείας μας, αποφεύγεται κόστος της τάξεως των €18.000 τουλάχιστον προ ΦΠΑ. Έτι περαιτέρω, απολύτως παράλογο παρίσταται το ότι η Αναθέτουσα Αρχή συνέδεσε και συνέκρινε την έκπτωση που προσφέρει η Εταιρεία μας στον παρόντα Διαγωνισμό με τις εκπτώσεις που προσέφερε η Εταιρεία μας σε άλλους Διαγωνισμούς, προκειμένου να καταλήξει σε απόρριψη των εξηγήσεών μας. Η Αναθέτουσα Αρχή παραγνωρίζει ευθέως και

αδικοιολόγητα (δεδομένου ότι η ίδια είναι εργοδότηρια και στα λοιπά έργα) το γεγονός ότι τα λοιπά έργα που εκτελεί η Εταιρεία μας στην περιοχή έχουν μεν συναφές αντικείμενο με το επίμαχο Έργο, είναι ωστόσο διαφορετικά, με διαφορετικές τεχνικές απαιτήσεις, ιδιαίτερες μεγαλύτερες. Συνεπώς, ενώ το προσωπικό και τα μηχανήματα που χρησιμοποιούνται στα έργα αυτά είναι ίδια με αυτά που θα χρησιμοποιηθούν στο εν λόγω Έργο, δεν μπορεί να τεθεί θέμα σύγκρισης των εκπτώσεων που προσέφερε η Εταιρεία μας στα εν λόγω έργα. Μάλιστα, ακριβώς οι μικρότερες εκπτώσεις που προσέφερε η Εταιρεία μας στα λοιπά έργα είναι αυτές που προσφέρουν στην Εταιρεία μας ευχέρεια εκτέλεσης του εν λόγω Έργου με ακόμη μεγαλύτερη οικονομία κλίμακας. Είναι, συνεπώς, απολύτως αντιφατικό και εκτός λογικής πραγματικότητας το να επικαλείται η Αναθέτουσα Αρχή το γεγονός των μικρότερων εκπτώσεων σε άλλα, συναφούς αντικειμένου έργα, προκειμένου να κρίνει αδικοιολόγητη τη μεγαλύτερη έκπτωση που προσφέραμε στο επίμαχο Έργο. Τούτο, δεδομένου ότι το ενδεχόμενο μεγαλύτερο κέρδος που αναμένεται από την εκτέλεση των λοιπών έργων, λόγω των μικρότερων εκπτώσεων, παρέχει την ευχέρεια στην Εταιρεία μας να παράσχει μεγαλύτερη έκπτωση στον εν θέματι Διαγωνισμό. Σε κάθε περίπτωση, το γεγονός ότι η κρίση της Αναθέτουσας Αρχής στηρίχθηκε σε μία γενικόλογη «εκτίμηση» περί μη δυνατότητας επίτευξης οικονομίας κλίμακας συνηγείται στο ότι η προσβαλλομένη στερείται νόμιμης και επαρκούς αιτιολογίας. Η Αναθέτουσα Αρχή δεν νομιμοποιείται να «εκτιμά», ήτοι να «πιθανολογεί» τη συνδρομή ή μη πραγματικών δεδομένων. Αντιθέτως, οφείλει να αιτιολογεί επαρκώς και με βάση συγκεκριμένα δεδομένα την κρίση της. Εφόσον, μάλιστα, η Αναθέτουσα Αρχή θεωρούσε ελλιπή τα δεδομένα που είχε στη διάθεσή της ή εσφαλμένη την οικεία αιτιολόγηση εκ μέρους της Εταιρείας μας, δεν νομιμοποιείτο αξιολογικά και μόνον, χωρίς παράθεση ειδικότερων στοιχείων, να την απορρίψει. Αντιθέτως, οφείλει κατ' άρθρο 102 του ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, να αιτηθεί την παροχή διευκρινίσεων και τυχόν συμπληρώσεων αναφορικά με την επίτευξη οικονομίας κλίμακας από την Εταιρεία μας. Συνεπώς, η προσβαλλομένη δέον να ακυρωθεί ως προς το σκέλος τούτο και είτε να γίνουν δεκτές οι οικείες εξηγήσεις που παρέσχε η Εταιρεία μας είτε να αιτηθεί η Αναθέτουσα Αρχή περαιτέρω διευκρινίσεις ή συμπληρώσεις αναφορικά με την Αιτιολόγηση Προσφοράς της Εταιρείας μας. 2.3. Επί του πίνακα εκτίμησης κόστους εκτέλεσης του Έργου

Ήδη εκθέσαμε ανωτέρω ότι η Εταιρεία μας τόσο με την από 4.3.2022 Αιτιολόγηση Προσφοράς όσο και με την από 13.9.2022 Αιτιολόγηση Προσφοράς τεκμηριώσαμε πλήρως, μέσω των υποβληθεισών προσφορών των προμηθευτών μας (Σχετικά 1, 2 και 3), ότι η Εταιρεία μας, λόγω της μακροχρόνιας συνεργασίας μας με τους προμηθευτές μας, επιτυγχάνει χαμηλό κόστος για την προμήθεια των απαραίτητων μηχανημάτων, υλικών και την εκτέλεση των απαραίτητων εργασιών. Έτι περαιτέρω, μέσω του πίνακα που περιέχεται στην από 13.9.2022 Αιτιολόγηση Προσφοράς, αναλύσαμε πλήρως το κόστος εκτέλεσης του Έργου ανά ποσότητα υλικών και εργασία, ανά άρθρο του προϋπολογισμού μελέτης, με πρόβλεψη του κόστους αμοιβής των εργατών και των τεχνιτών που θα απασχοληθούν στο Έργο, με την επιπλέον σημείωση ότι η Εταιρεία μας συμμορφώνεται πλήρως με την κείμενη κοινωνικοασφαλιστική νομοθεσία. Συνεπώς, σε αντίθεση με όσα έωλα διαλαμβάνονται στην προσβαλλομένη, καθίσταται σαφές ότι το οικείο κόστος ελήφθη υπόψη από την Εταιρεία μας στη διαμόρφωση της προσφοράς μας και είναι ανηγμένο στις τιμές μονάδος του αναλυτικού κοστολογίου που περιελήφθη στην από 13.9.2022 Αιτιολόγηση Προσφοράς της Εταιρείας μας. Επιπλέον το κόστος των απρόβλεπτων και, έτι περαιτέρω, το αναμενόμενο για την Εταιρεία μας κέρδος. Σημειώθηκε, επιπλέον, ότι στο συνολικό ποσό της οικονομικής μας προσφοράς, ύψους €162.485,02 συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, δεν έχει συμπεριληφθεί η πρόβλεψη της αναθεώρησης των τιμών του έργου. Επ' αυτών η Επιτροπή του Διαγωνισμού διέλαβε στο από 29.9.2022 Πρακτικό II τα ακόλουθα, τα οποία εγκρίθηκαν άκριτα και παρανόμως από την Οικονομική Επιτροπή με την προσβαλλομένη: «Επίσης, ο πίνακας εκτίμησης κόστους δεν δύναται να θεωρηθεί αξιόπιστος καθώς δεν συνοδεύεται από ανάλυση μεθοδολογίας κατασκευής, παρουσιάζει σημαντικές αποκλίσεις από τιμές εμπορίου, δεν συνοδεύεται από οποιοδήποτε αποδεικτικό προσδιορισμού των εκτιμώμενων τιμών (π.χ. προσφορά προμηθευτή), ενώ δεν υπολογίζει ασφαλιστικές και φορολογικές εισφορές.». Με το ανωτέρω περιεχόμενο η προσβαλλομένη πάσχει ευθέως λόγω έλλειψης ειδικής, σαφούς και επαρκούς αιτιολογίας, πολλώ δε μάλλον η Αναθέτουσα Αρχή προδήλως αγνόησε στοιχεία τεκμηρίωσης τα οποία όντως υπέβαλε η Εταιρεία μας προς αιτιολόγηση της οικονομικής μας προσφοράς. Σε κάθε δε περίπτωση, είναι αλυσιτελείς και άνευ ουσιαστικού αντικειμένου οι διαπιστώσεις της Αναθέτουσας Αρχής, δεδομένου

ότι οι περιεχόμενες τιμές μονάδος στο αναλυτικό κοστολόγιο που περιελήφθη στην από 13.9.2022 Αιτιολόγηση Προσφοράς δεσμεύει την Εταιρεία μας καθ' όλη τη διάρκεια της σύμβασης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στη διάταξη του άρθρου 88§5α του ν. 4412/2016, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει. Απολύτως αξιολογικά, και δη «κατά πιθανολόγηση» για μία ακόμη φορά, απέρριψε η Αναθέτουσα Αρχή τον πίνακα κόστους που υπέβαλε η Εταιρεία μας, χωρίς παράθεση κάποιου στοιχείου και τεκμηρίωση με οικονομικά δεδομένα του γεγονότος ότι δήθεν δεν παρίσταται αξιόπιστος. Εν προκειμένω πρέπει να σημειωθεί ότι, αναφορικά με τη μεθοδολογία κατασκευής του έργου, αυτή σε κάθε περίπτωση προκύπτει από τον πίνακα εκτίμησης κόστους, όπου αναλυτικά και με σαφήνεια παρατίθενται οι προς εκτέλεση εργασίες (λαμβανομένης υπόψη της ιδιαιτερότητας και των απαιτήσεων καθεμιάς) και το κόστος τους, τα απαιτούμενα υλικά για την εκτέλεση του έργου και το κόστος τους, καθώς και το κόστος απασχόλησης του εργατοτεχνικού προσωπικού. Επιπλέον, η Εταιρεία μας, δεδομένου ότι απασχολεί στην περιοχή μόνιμο εργατοτεχνικό προσωπικό για την εκτέλεση πλειόνων έργων, δήλωσε ότι συμμορφώνεται πλήρως με την κοινωνικοασφαλιστική νομοθεσία, καθώς το κόστος ασφάλισης του οικείου προσωπικού καλύπτεται από την απασχόληση του προσωπικού στο σύνολο των οικείων έργων που εκτελούνται στην περιοχή. Πολύ περισσότερο, απολύτως ανεργάτιστη είναι η κρίση της Αναθέτουσας Αρχής περί της δήθεν μη προσκόμισης αποδεικτικών προσδιορισμού εκτιμώμενων τιμών, δεδομένου ότι η Εταιρεία μας υπέβαλε τις προσφορές των προμηθευτών μας ήδη με την από 4.3.2022 Αιτιολόγηση Προσφοράς (Σχετικά 1, 2 και 3), τις οποίες προφανώς ουδόλως έλαβε υπόψη της ούτε η Επιτροπή του Διαγωνισμού ούτε και η Οικονομική Επιτροπή της Αναθέτουσας Αρχής. Συνεπώς, η επίκληση της Αναθέτουσας Αρχής περί του ότι οι προσφερόμενες από την Εταιρεία μας τιμές αποκλίνουν από τις τιμές εμπορίου, πέραν του ότι είναι απολύτως αόριστη και ανεπίδεκτη εκτίμησης, καθίσταται άνευ αντικειμένου, δεδομένου ότι εγκαίρως η Εταιρεία μας γνωστοποίησε στην Αναθέτουσα Αρχή, κατόπιν πρόσκλησης της τελευταίας, τις τιμές στις οποίες προμηθευόμαστε τα απαραίτητα υλικά και μηχανήματα από τους προμηθευτές μας. Ενόψει των ανωτέρω η αιτιολόγηση της προσβαλλομένης παρίσταται απολύτως αξιολογική, χωρίς μάλιστα να έχουν ληφθεί υπόψη στοιχεία τεκμηρίωσης που όντως έχει υποβάλει η Εταιρεία μας κατόπιν πρόσκλησης της Αναθέτουσας Αρχής. Έτι περαιτέρω, το γεγονός ότι η

κρίση της Αναθέτουσας Αρχής στηρίχθηκε σε μία γενικόλογη διατύπωση, ότι δηλαδή ο πίνακας εκτίμησης κόστους «δεν δύναται να θεωρηθεί αξιόπιστος» (δηλαδή η Αναθέτουσα Αρχή «πιθανολογεί» ή «υποψιάζεται» δήθεν, χωρίς παράθεση συγκεκριμένων δεδομένων, ότι ο εν λόγω πίνακας δεν είναι αξιόπιστος), συνηγορεί στο ότι η προσβαλλομένη στερείται νόμιμης και επαρκούς αιτιολογίας. Η Αναθέτουσα Αρχή, εφόσον θεωρούσε ελλιπή ή εσφαλμένη την οικεία αιτιολόγηση εκ μέρους της Εταιρείας μας, δεν νομιμοποιείτο αξιολογικά και μόνον, χωρίς παράθεση ειδικότερων στοιχείων και χωρίς να λαμβάνει υπόψη της τα ήδη υποβληθέντα στοιχεία και έγγραφα, να την απορρίψει. Αντιθέτως, οφείλει κατ' άρθρο 102 του ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, να αιτηθεί την παροχή διευκρινίσεων και τυχόν συμπληρώσεων αναφορικά με τον πίνακα εκτίμησης κόστους που υποβάλαμε. Συνεπώς, η προσβαλλομένη δέον να ακυρωθεί και ως προς το σκέλος τούτο και είτε να γίνουν δεκτές οι οικείες εξηγήσεις που παρέσχε η Εταιρεία μας είτε να αιτηθεί η Αναθέτουσα Αρχή περαιτέρω διευκρινίσεις ή συμπληρώσεις αναφορικά με την Αιτιολόγηση Προσφοράς της Εταιρείας μας. Συμπερασματικά Ενόψει όσων διαλαμβάνονται ανωτέρω, προκύπτει με σαφήνεια ότι είναι απολύτως ανατιολόγητη και εσφαλμένη η κρίση της Αναθέτουσας Αρχής περί απόρριψης των εξηγήσεων που παρέσχε η Εταιρεία μας με τις από 4.3.2022 και 13.9.2022 Αιτιολογήσεις Προσφοράς. Προκειμένου να καταλήξει στην ανεπρόσπαστη κρίση της η Αναθέτουσα Αρχή: α. Παρέλειψε να λάβει υπόψη της τα διδάγματα της κοινής πείρας καθώς και δεδομένα τα οποία της ήταν ήδη γνωστά, δεδομένου ότι τυγχάνει εργοδότρια της Εταιρείας μας σε πλείονα έργα που εκτελούνται παράλληλα στην περιοχή. Συγκεκριμένα η Αναθέτουσα Αρχή απολύτως παράλογα αρνήθηκε το οφθαλμοφανές δεδομένο ότι η ύπαρξη ήδη εγκατεστημένων εργοταξίων της Εταιρείας μας στην περιοχή εκτέλεσης του εν θέματι Έργου παράγει σημαντικότερη οικονομία κλίμακας, ενόψει του ότι στην περιοχή υπάρχουν ήδη εγκατεστημένα τα απαραίτητα βαρέα μηχανήματα, εργατοτεχνικό προσωπικό και εργοταξιακά γραφεία. β. Σε κάθε περίπτωση παρέλειψε παρανόμως να αναζητήσει διευκρινίσεις ή και συμπληρώσεις εκ μέρους της Εταιρείας μας επί των εξηγήσεων που παρέσχε η Εταιρεία μας, εφόσον θεωρούσε ότι τα δεδομένα προκειμένου να διατυπώσει ασφαλή και πλήρως αιτιολογημένη κρίση ήταν ελλιπή. Συναφώς η Αναθέτουσα Αρχή παραβίασε και τη διάταξη του άρθρου 88§3 του ν. 4412/2016, σύμφωνα με την

οποίαν η Αναθέτουσα Αρχή οφείλει να αξιολογεί τις παρεχόμενες εξηγήσεις σε συνεργασία με τον οικονομικό φορέα που τις υποβάλλει. γ. Παρέλειψε παρανόμως να λάβει υπόψη της δεδομένα και έγγραφα που εγκαίρως η Εταιρεία μας είχε θέσει σε γνώση της. Πρωτίστως η Αναθέτουσα Αρχή παρέλειψε να λάβει υπόψη της και να συμπεριλάβει στην κρίση της τις προσφορές των προμηθευτών της Εταιρείας μας, τις οποίες είχαμε ήδη θέσει σε γνώση της Αναθέτουσας Αρχής από τον Μάρτιο του 2022 και οι οποίες εξηγούν επαρκώς το κόστος προμήθειας της Εταιρείας μας για την εκτέλεση του εν θέματι Έργου. δ. Σε συνέχεια της ανωτέρω εξόφθαλμης παράλειψης, επικαλείται όλως αορίστως και αναιτιολόγητα απόκλιση των τιμών που δίνει η Εταιρεία μας από τις «τιμές αγοράς», χωρίς καν να προσδιορίζει ποιες είναι οι τιμές αγοράς που θα έκρινε αποδεκτές η Αναθέτουσα Αρχή. ε. Παρέλειψε να λάβει υπόψη της και να συμπεριλάβει στην κρίση της το γεγονός ότι η μεθοδολογία εκτέλεσης του Έργου και οι απαραίτητες εργασίες προκύπτουν ευνόητα από τον πίνακα εκτίμησης κόστους ανά άρθρο του τιμολογίου που συμπεριέλαβε η Εταιρεία μας στην από 13.9.2022 Αιτιολόγηση Προσφοράς. στ. Παρέλειψε να προσδιορίζει στην αιτιολογία της κρίσης της ποια ακριβώς δεδομένα και ποιες από τις τιμές που συμπεριλαμβάνονται στον ανωτέρω πίνακα παρίστανται εσφαλμένες ή ανακριβείς. Αντ' αυτού η Αναθέτουσα Αρχή αρκέστηκε να διαπιστώσει «αξιολογικά», ουσιαστικά δηλαδή να πιθανολογήσει ότι ο πίνακας εκτίμησης κόστους δεν είναι αξιόπιστος. ζ. Σε κάθε περίπτωση παρέλειψε παρανόμως να αναζητήσει διευκρινίσεις ή και συμπληρώσεις εκ μέρους της Εταιρείας μας επί των εξηγήσεων που παρέσχε η Εταιρεία μας, αναφορικά με τα δεδομένα και τις τιμές που συμπεριλαμβάνονται στον ανωτέρω πίνακα και παρίστανται δήθεν εσφαλμένα ή ανακριβή, εφόσον θεωρούσε ότι τα δεδομένα προκειμένου να διατυπώσει ασφαλή και πλήρως αιτιολογημένη κρίση ήταν ελλιπή. Συναφώς η Αναθέτουσα Αρχή παραβίασε και τη διάταξη του άρθρου 88§3 του ν. 4412/2016, σύμφωνα με την οποία η Αναθέτουσα Αρχή οφείλει να αξιολογεί τις παρεχόμενες εξηγήσεις σε συνεργασία με τον οικονομικό φορέα που τις υποβάλλει. η. Αλυσίτελως και χωρίς ειδική αιτιολόγηση περί του αντιθέτου διατύπωσε τις κρίσεις της ενόψει του γεγονότος ότι ο οικονομικός φορέας δεσμεύεται από τις τιμές που αναφέρει στην εξήγηση της οικονομικής του προσφοράς καθ' όλη τη διάρκεια της σύμβασης, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 88§5α του ν. 4412/2016».

5. Επειδή, η αναθέτουσα Αρχή με τις από 28/12/2022 απόψεις της προς την Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. αιτείται την απόρριψη της οικείας προσφυγής. Οι απόψεις της αναθέτουσας Αρχής υποβλήθηκαν εκπροθέσμως στην Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. και, ως εκ τούτου, δεν συνεκτιμώνται. Ειδικότερα, δεδομένου ότι η προδικαστική προσφυγή ασκήθηκε την 12.12.2022, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 365§1 περ. β' του ν. 4412/2016, η αναθέτουσα Αρχή υπείχε υποχρέωση να διαβιβάσει τον πλήρη φάκελλο της υπόθεσης και τις απόψεις της επί της προσφυγής το αργότερο εντός δεκαπέντε ημερών από την ημερομηνία κατάθεσης της προσφυγής, δηλαδή το αργότερο έως την 27.12.2022. Η Αναθέτουσα Αρχή δεν συμμορφώθηκε με την υποχρέωσή της αυτή, εφόσον τα οριζόμενα στην ανωτέρω διάταξη στοιχεία διαβιβάστηκαν μόλις την 28.12.2022. Επομένως, δεδομένου ότι στην παρούσα διαδικασία οι προθεσμίες, που τίθενται στον Νόμο, είναι δεσμευτικές για το σύνολο των εμπλεκομένων μερών, οι εν λόγω απόψεις δεν μπορούν να ληφθούν υπ' όψη.

6. Επειδή, όπως έχει δεχθεί το Δ.Ε.Ε., που κλήθηκε να ερμηνεύσει διατάξεις προϊσχυουσών Οδηγιών (αρ. 30, παρ. 4 της Οδηγία. 93/37, 55 της Οδηγίας 2004/18), αντίστοιχες προς τις διατάξεις του αρ. 69 της Οδηγίας 2014/24 και του αρ. 88 του Ν. 4412/2016, οι διατάξεις αυτές έχουν «επιτακτικό χαρακτήρα», επιβάλλουν δε στις αναθέτουσες Αρχές να εξακριβώνουν τη σύνθεση των προσφορών, που είναι ασυνήθιστα χαμηλές, και τις υποχρεώνουν να ζητούν από τους διαγωνιζομένους, οι οποίοι υποβάλλουν τέτοιες προσφορές, να προσκομίζουν τα αναγκαία δικαιολογητικά στοιχεία, για να αποδείξουν ότι οι προσφορές τους είναι σοβαρές, στο πλαίσιο δε αυτό απαιτείται να διασφαλίζεται πραγματικός «κατ' αντιπαράθεση» διάλογος, ο οποίος διεξάγεται σε κατάλληλο χρονικό σημείο, διαρκούσης της διαδικασίας εξετάσεως των προσφορών, μεταξύ της αναθέτουσας Αρχής και του μετέχοντος στη διαδικασία οικονομικού φορέα, ώστε να δίνεται στον τελευταίο η δυνατότητα να αποδείξει ότι η προσφορά του είναι σοβαρή, να αποτρέπονται αυθαίρετες εκτιμήσεις της αναθέτουσας Αρχής και να διασφαλίζεται ο υγιής ανταγωνισμός ανάμεσα στις επιχειρήσεις. Προκειμένου να επιτευχθεί η απαραίτητη αποτελεσματικότητα των ως άνω διατάξεων, η αναθέτουσα Αρχή οφείλει να διατυπώνει με σαφήνεια το απευθυνόμενο στους διαγωνιζομένους αίτημα, ώστε αυτοί να είναι σε θέση να αποδείξουν κατά τρόπο πλήρη και λυσιτελή τη σοβαρότητα των προσφορών τους. Όπως ειδικότερα έχει δεχθεί το

Δ.Ε.Ε., «είναι σημαντικό κάθε υποψήφιος για τον οποίο υπάρχει υπόνοια ότι υπέβαλε προσφορά ασυνήθιστα χαμηλή να προβάλει λυσιτελώς την άποψή του ως προς το σημείο αυτό και να έχει τη δυνατότητα να προσκομίσει κάθε είδους δικαιολογητικό σχετικά με τα διάφορα στοιχεία της προσφοράς του σε χρόνο - τοποθετούμενο κατ' ανάγκη μετά από το άνοιγμα το συνόλου των φακέλων- κατά τον οποίο να γνωρίζει όχι μόνο το κατώφλι ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς [εφόσον προβλέπεται τέτοιο στη συγκεκριμένη διαδικασία αναθέσεως] και το γεγονός ότι, σε σχέση με το εν λόγω κατώφλι, η προσφορά του είναι ασυνήθιστα χαμηλή, αλλά επίσης και τα συγκεκριμένα σημεία που δημιουργήσαν ερωτηματικά στην αναθέτουσα αρχή». Το Δ.Ε.Ε. έκρινε, επίσης, ότι κατά το χρόνο κατάθεσης της προσφοράς, ακόμη και στην περίπτωση που η διακήρυξη επιβάλλει στον διαγωνιζόμενο την εκ των προτέρων δικαιολόγηση μέρους της «τιμής βάσης» του διαγωνισμού, η οποία αναφέρεται στην προκήρυξη, ο υποψήφιος δεν γνωρίζει τα συγκεκριμένα σημεία της προσφοράς του που θα θεωρηθούν ύποπτα ως ασυνήθιστα και, ως εκ τούτου, σε αυτό το στάδιο της διαδικασίας δεν είναι σε θέση να παράσχει λυσιτελείς και πλήρεις εξηγήσεις, προς στήριξη των διαφόρων στοιχείων που αποτελούν την προσφορά του (Δ.Ε.Ε., απόφ. της 27.11.2001, Impresa Lombardini SpA - Impresa Generale di Costruzioni και ANAS - Ente nazionale per le strade, Societa Italiana per Condotte d'Acqua SpA (C-285/99), Impresa Ing. Mantovani SpA και ANAS - Ente nazionale per le strade, Ditta Paolo Bregoli (C-286/99), σκ. 54, 55, 57, 59, βλ. και ΣτΕ 199/2021, σκ. 10, ΕΑ ΣτΕ 184/2020, ΣτΕ 2181/2004, σκ. 18-19). Περαιτέρω, σε διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου, όπως εν προκειμένω, όπου κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής (χαμηλότερη τιμή) οι δε οικονομικοί φορείς προσφέρουν επιμέρους ποσοστά έκπτωσης για κάθε ομάδα τιμών ομοειδών εργασιών του τιμολογίου και του προϋπολογισμού, με έλεγχο των επιμέρους αυτών ποσοστών ως προς την ομαλή μεταξύ τους σχέση, τα στοιχεία της προσφοράς, τα οποία είναι ικανά να προκαλέσουν ερωτηματικά στην αναθέτουσα Αρχή, είναι, προεχόντως, τα εν λόγω επιμέρους ποσοστά έκπτωσης. Συνεπώς, η γραπτή πρόσκληση, προκειμένου να είναι σύμφωνη με τα ως άνω, πρέπει να περιέχει συγκεκριμένο καθορισμό των επιμέρους ποσοστών ανά ομάδα εργασιών που της προκαλούν αμφιβολίες, ως επίσης και κλήση του οικονομικού φορέα, ώστε να αιτιολογήσει όλα

ανεξαιρέτως τα επί μέρους ποσοστά έκπτωσης, τα οποία προσέφερε για το σύνολο των ομάδων ομοειδών εργασιών. Αυτά ισχύουν και για τα κονδύλια που περιλαμβάνονται στα γενικά έξοδα της εργοληπτικής επιχείρησης, ως προς τα οποία η αναθέτουσα Αρχή οφείλει να προσδιορίσει επακριβώς, με την πρόσκληση προς τον οικονομικό φορέα, αυτά, που θεωρεί αμφίβολα και χρήζοντα αιτιολόγησης, ή να τον καλέσει, κατά τρόπο ρητό και αδιαμφισβήτητο, να τα αιτιολογήσει στο σύνολό τους, έχοντας, και στην περίπτωση αυτή, την υποχρέωση να προσδιορίσει πλήρως κατά το είδος τους τα επιμέρους κονδύλια που συναποτελούν τα γενικά έξοδα. Εφ' όσον η πρόσκληση είναι διατυπωμένη σύμφωνα με τα ως άνω, καθίσταται απόλυτα σαφές στον καλούμενο φορέα το περιεχόμενο της αιτιολόγησης που οφείλει να υποβάλει, διότι γνωρίζει ένα προς ένα τα σημεία που προξενούν αμφιβολίες στην αναθέτουσα Αρχή, είτε αφορούν σε ορισμένα επί μέρους ποσοστά έκπτωσης ή κονδύλια γενικών εξόδων, είτε στο σύνολο αυτών (ΣΤΕ 2181/2004). Δεν αποκλείεται πάντως, εάν η πρόσκληση που απευθύνθηκε αρχικά στον οικονομικό φορέα δεν ήταν αρκούντως σαφής, να κληθεί αυτός εκ νέου -μετά και από εκτίμηση των απαντήσεων που δόθηκαν στο μεταξύ- με νέα και συγκεκριμένη πρόσκληση της αναθέτουσας Αρχής, να αιτιολογήσει τα σημεία της προσφοράς του που εξακολουθούν να της προκαλούν αμφιβολίες (βλ. ΣΤΕ 199/2021, σκ. 10).

7. Επειδή, περαιτέρω, έχει κριθεί νομολογιακά, αναφορικά με την υποχρέωση της αναθέτουσας Αρχής να ελέγχει την αξιοπιστία μιας προσφοράς, ότι η πρώτη απορρέει από την προηγούμενη ύπαρξη αμφιβολιών ως προς την δεύτερη, λαμβανομένου υπ' όψη ότι το άρθρο 69 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, το οποίο ενσωματώθηκε στην εθνική έννομη τάξη με το άρθρο 88 του ν. 4412/2016, έχει ως κύριο σκοπό να μην αποκλείεται προσφέρων από τη διαδικασία, χωρίς να του έχει δοθεί η δυνατότητα να δικαιολογήσει το περιεχόμενο της προσφοράς του, η οποία φαίνεται υπερβολικά χαμηλή. Συνεπώς, μόνον εφ' όσον προκύπτουν τέτοιες αμφιβολίες, οφείλει η αρμόδια επιτροπή αξιολόγησης να ζητήσει τις προσήκουσες διευκρινίσεις ως προς τη σύνθεση της προσφοράς, πριν, ενδεχομένως, την απορρίψει. Αντιθέτως, στην περίπτωση που μια προσφορά δεν φαίνεται υπερβολικά χαμηλή, το εν λόγω άρθρο δεν εφαρμόζεται [βλ., επ' αυτού, αναφορικά με εννοιολογικά ταυτόσημες διατάξεις με αυτές του άρθρου 69 της Οδηγίας 2014/24, τις αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 2017, European Dynamics Luxembourg SA κατά Οργανισμού

Σιδηροδρόμων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, T-392/15, ECLI:EU:T:2017:462 σκ.85, της 6^{ης} Ιουλίου 2005, TQ3 Travel Solutions Belgium κατά Επιτροπής, T 148/04, EU:T:2005:274, σκέψεις 49 και 50 της 11ης Μαΐου 2010, PC Ware Information Technologies κατά Επιτροπής, T 121/08, EU:T:2010:183, σκέψη 72 της 5ης Νοεμβρίου 2014, Computer Resources International (Luxembourg) κατά Επιτροπής, T-422/11, EU:T:2014:927, σκέψη 57, και της 15^{ης} Σεπτεμβρίου 2016, European Dynamics Luxembourg και Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά Επιτροπής, T 698/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:476, σκέψη 59]. Τέτοιες αμφιβολίες μπορεί να υφίστανται, μεταξύ άλλων, εάν προκύπτει αβεβαιότητα ως προς το κατά πόσον ορισμένη προσφορά τηρεί τη νομοθεσία της χώρας, εντός της οποίας πρέπει να παρασχεθούν οι υπηρεσίες, στον τομέα αμοιβών του προσωπικού, συνεισφοράς στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και τήρησης των κανόνων ασφάλειας και υγιεινής στον χώρο εργασίας ή των πωλήσεων επί ζημία (απόφαση της 8^{ης} Οκτωβρίου 2015, Secolux κατά Επιτροπής, T-90/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2015:772, σκέψη 62).

8. Επειδή, από την επισκόπηση του φακέλλου, λεκτέα είναι τα κάτωθι: Όπως παγίως γίνεται δεκτό, τα στοιχεία, που οφείλει να προσκομίσει ο διαγωνιζόμενος προς αιτιολόγηση της προσφοράς του, πρέπει να είναι επίκαιρα και ως εκ τούτου δεν λαμβάνονται υπ' όψη στοιχεία που απέχουν πέραν του μηνός από την υποβολή της (βλ. ΕΑΔΗΣΥ 1298/2022 σκ.31, 627/2022 σκ.22, ΑΕΠΠ 205/2022 σκ.31 κλπ). Από τα προαναφερόμενα παρέπεται, ότι η προσφεύγουσα έφερε το βάρος απόδειξης της φερεγγυότητας της προσφοράς της, η οποία κρίθηκε ως ασυνήθιστα χαμηλή, και ότι όφειλε να προβάλει ισχυρισμούς σχετικά με όλες τις δαπάνες ορθής εκτέλεσης της σύμβασης, που προκύπτουν από τα τεύχη δημοπράτησης. Περαιτέρω, είχε το ιδιαίτερο νομικό καθήκον να αποδείξει τους ισχυρισμούς της, προσκομίζοντας συγκεκριμένα και, ιδίως, επίκαιρα στοιχεία, που αφορούν στον χρόνο υποβολής της προσφοράς της, γεγονός που, ως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλλου, έλαβε χώρα κατά τρόπο αιτιολογημένο. Η αναθέτουσα Αρχή διατύπωσε ένα γενικόλογο αίτημα, στην πρόσκληση προς αιτιολόγηση της προσφοράς, χωρίς απολύτως καμμία εξειδίκευση. Η επιτροπή Διαγωνισμού απέρριψε την προσφορά της, χωρίς να προβεί σε καμμία προηγούμενη συνεννόηση με την προσφεύγουσα. Συνεκδοχικά, η αναθέτουσα Αρχή, ενώ όφειλε να ελέγξει επισταμένως τα στοιχεία που επικαλέσθηκε ο ανάδοχος και

να καταλήξει, ειδικώς αιτιολογημένως, σε απόφαση περί αποδοχής της αιτιολόγησης της προσφοράς, την οποία η ίδια έκρινε ως ασυνήθιστα χαμηλή, ουδέν έπραξε. Αυτονόητο είναι, ότι σκοπός του νομοθέτη, μέσω του εν λόγω θεσμού, είναι η πραγματική διερεύνηση της επάρκειας της προσφοράς του οικονομικού φορέα, η οποία μπορεί να εξασφαλισθεί μέσω του πραγματικού διαλόγου και της δυνατότητας του οικονομικού φορέα να παράσχει όλες τις απαιτούμενες εξηγήσεις, που ωστόσο δεν καλύπτονται από μια γενικόλογη πρόσκληση περί αιτιολόγησης, όπως αυτή της αναθέτουσας Αρχής. Επομένως και με βάση το τί θα κρίνει η αναθέτουσα Αρχή ως «ικανοποιητικό», συνεκτιμώντας κάποια κριτήρια, θα αποφασίσει αυτή για την απόρριψη ή την αποδοχή της προσφοράς. Συνεπώς, η αναθέτουσα Αρχή έχει ευρύ πεδίο εκτίμησης ως προς τί αντιλαμβάνεται ως ικανοποιητικό επίπεδο προσφοράς. Εν προκειμένω, η αναθέτουσα Αρχή, για την εκτίμηση της λυσιτέλειας των παρασχεθεισών εξηγήσεων της προσφεύγουσας, δεν προέβη, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλλου, στην κατά τ' ανωτέρω αναγκαία και οφειλόμενη διαλογική διαδικασία με την τελευταία, η οποία διαδικασία θα αποσκοπούσε αφ' ενός στο να αποτραπούν αυθαίρετες εκτιμήσεις της αναθέτουσας Αρχής, αφ' ετέρου στο να διασφαλισθεί ο πραγματικός ανταγωνισμός μεταξύ των διαγωνιζομένων (βλ. Η. Καμπίτση σε Δημόσιες Συμβάσεις - Ν. 4412/2016, Νομολογιακή Προσέγγιση και Πρακτική Εφαρμογή, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2019, σελ. 377), καθώς η προσφεύγουσα ούτε κλήθηκε, κατά τα ως άνω, εκ νέου, μετά και από εκτίμηση των απαντήσεων που δόθηκαν στο μεταξύ, με νεώτερη και ειδικώς ορισμένη πρόσκληση της αναθέτουσας Αρχής, να αιτιολογήσει τα σημεία της προσφοράς της που εξακολουθούν να προκαλούν στην αναθέτουσα αμφιβολίες και παρίστανται, κατά την τελευταία, αμφίσημες (βλ. ad hoc Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ 1736/2022). Η προσφεύγουσα, τόσο με την από 4.3.2022 αιτιολόγηση προσφοράς όσο και με την από 13.9.2022 αιτιολόγηση προσφοράς, τεκμηρίωσε πλήρως ότι, λόγω της μακροχρόνιας συνεργασίας της με τους προμηθευτές της, επιτυγχάνει χαμηλό κόστος για την προμήθεια των απαραίτητων μηχανημάτων, υλικών και την εκτέλεση των απαραίτητων εργασιών. Προς τούτο υπέβαλε υπ' όψη της Επιτροπής του Διαγωνισμού τις οικείες αναλυτικές προσφορές των προμηθευτών της, στις οποίες αναφέρονται αναλυτικά οι χρεώσεις ανά μονάδα ποσότητας καθώς και οι χρεώσεις για τη διάθεση μηχανημάτων. Από δε το

περιεχόμενο της προσβαλλομένης απόφασης της Οικονομικής Επιτροπής προκύπτει, ότι η Επιτροπή Διαγωνισμού, κατά την εισήγησή της, και εν συνεχεία το αποφαινόμενο όργανο ουδόλως έλαβαν υπ'όψη τους τις εν λόγω προσφορές των προμηθευτών της, δεδομένου ότι, επί λέξει, στην προσβαλλόμενη αναφέρονται τα ακόλουθα: *«Επίσης, ο πίνακας εκτίμησης κόστους δεν δύναται να θεωρηθεί αξιόπιστος καθώς [...] δεν συνοδεύεται από οποιοδήποτε αποδεικτικό προσδιορισμού των εκτιμώμενων τιμών (π.χ. προσφορά προμηθευτή)»*. Καθίσταται επομένως σαφές, ότι η αιτιολογική βάση της προσβαλλομένης δεν ανταποκρίνεται στα στοιχεία της προσφοράς της προσφεύγουσας και άρα η προσβαλλόμενη τυγχάνει ακυρωτέα κατά τούτο. Επέκεινα, επί της επίτευξης οικονομίας κλίμακας από την προσφεύγουσα λεκτέα τα κάτωθι: Έδω, με την από 4.3.2022 αιτιολόγηση προσφοράς και την από 13.9.2022 αιτιολόγηση προσφοράς, η προσφεύγουσα απέδειξε ότι δραστηριοποιείται στην περιοχή εκτέλεσης του εν θέματι Έργου και θα συνεχίσει να δραστηριοποιείται καθ' όλο το διάστημα εκτέλεσης του Έργου τούτου, λόγω της εκτέλεσης στην ίδια περιοχή πλειόνων έργων με παρόμοιο φυσικό αντικείμενο. Μάλιστα, η προσφεύγουσα κατέγραφε αναλυτικά τα έργα, στα οποία δραστηριοποιείται την ίδια περίοδο στην ίδια περιοχή με εργοδότη την ίδια την αναθέτουσα Αρχή. Καθίσταται επομένως σαφές, ότι τα βαρέα μηχανήματα, που θα χρησιμοποιήσει η προσφεύγουσα στην εκτέλεση του εν θέματι έργου, είναι ήδη εγκατεστημένα στην περιοχή και παράλληλα η προσφεύγουσα, εν όψει των λοιπών αυτών έργων, έχει ήδη εγκατεστημένο και πλήρως εξοπλισμένο εργοτάξιο καθώς και το απαραίτητο προσωπικό για την εκτέλεση του εν θέματι έργου. Ως εκ τούτου, καθίσταται εύληπτο, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, ότι η προσφεύγουσα δεν θα ήταν αναγκαίο να υποβληθεί στο επιπλέον κόστος εγκατάστασης εργοταξίου για την εκτέλεση του εν λόγω έργου, με δεδομένο δε, ότι την κύρια δαπάνη για την εγκατάσταση εργοταξίου αποτελεί η μεταφορά βαρέων μηχανημάτων, για την εκτέλεση δε του εν θέματι έργου απαιτούνται, σύμφωνα με τις προϋπολογισθείσες εργασίες οι οποίες αναγράφονται στα Τεύχη της Διακήρυξης, δέκα βαρέα μηχανήματα, η αξία της εισκόμισης και αποκόμισης των οποίων είναι €15.000 προ ΦΠΑ. Παράλληλα, η δαπάνη μεταφοράς και εγκατάστασης εργοταξιακού γραφείου ανέρχεται στο ποσό των €3.000. Σε κάθε περίπτωση, η αποφυγή του εν λόγω κόστους είναι ανηγμένη στις τιμές μονάδος του αναλυτικού κοστολογίου που

περιελήφθη στην από 13.9.2022 αιτιολόγηση προσφοράς της προσφεύγουσας και φυσικά την δεσμεύει καθ' όλη τη διάρκεια της σύμβασης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στη διάταξη του άρθρου 88§5α του ν. 4412/2016, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει. Εξ άλλου, από τα στοιχεία του φακέλλου προκύπτει, ότι η προσφεύγουσα βασίμως υποστηρίζει, ότι έχει τη δυνατότητα παραγωγής σκυροδέματος στην περιοχή. Σε περιπτώσεις που δεν απαιτείται πολύ μεγάλη ποσότητα σκυροδέματος για την εκτέλεση ενός έργου, όπως στην περίπτωση του επίμαχου έργου και στις περιπτώσεις των λοιπών έργων που εκτελεί η προσφεύγουσα στην περιοχή, οι τιμές προμήθειας σκυροδέματος είναι υψηλές, άρα η προσφεύγουσα δεν προμηθεύεται το απαιτούμενο σκυρόδεμα, παρά το παράγει η ίδια μέσω μονάδας παραγωγής σκυροδέματος και μέσω αδειοδοτημένων μηχανημάτων έργου, ήτοι σε αυτοφορτώμενο αναμικτήρα σκυροδέματος, με τη χρήση του οποίου παράγεται σκυρόδεμα, αναμιγνύοντας αμμοχάλικο, ρευστοποιητή, τσιμέντο και νερό. Από τα παραπάνω προκύπτει, ότι η οικονομία που επιτυγχάνεται, ιδιαίτερα στην κατηγορία των σκυροδεμάτων, είναι μεγάλη, λόγω μείωσης της δαπάνης και του χρόνου μεταφοράς και ενσωμάτωσης των υλικών αυτών στο έργο, σε αντιδιαστολή με την αγορά και μεταφορά έτοιμου προϊόντος από μεγάλες αποστάσεις σε σχέση με την θέση του έργου. Επιπροσθέτως, ουδέποτε η προσφεύγουσα εκλήθη να παράσχει κατ' ιδίαν διευκρινίσεις επί τυχόν αμφισβητούμενων στοιχείων των προηγούμενων εξηγήσεών της, παρ'όλο που η αναθέτουσα Αρχή υπέχει σχετική υποχρέωση να αιτηθεί διευκρινίσεις κατ' άρθρο 102 του ν. 4412/2016. Περαιτέρω, λεκτέο είναι, ότι στην προσφορά της προμηθεύτριας της προσφεύγουσας, «ΑΣΦΑΛΤΙΚΗ ΑΤΕ», αναφέρονται ρητά οι τιμές στις οποίες η προσφεύγουσα προμηθεύεται το εν θέματι ασφαλτομίγμα. Στην προσβαλλομένη πράξη της η αναθέτουσα Αρχή προέβη στην αδόκιμη σύγκριση των εκπτώσεων που προσέφερε η προσφεύγουσα σε διαγωνισμούς άλλων έργων, κατά τρόπο ακυρωτέο δεδομένης της αυτοτέλειας των διαγωνιστικών διαδικασιών (ΔΕφΑθ 999/2019). Επί του πίνακα εκτίμησης κόστους της προσφεύγουσας, λεκτέα τα κάτωθι: Ήδη, τόσο με την από 4.3.2022 αιτιολόγηση προσφοράς όσο και με την από 13.9.2022 αιτιολόγηση προσφοράς τεκμηριώθηκε πλήρως, μέσω των υποβληθεισών προσφορών των προμηθευτών (Σχετικά 1, 2 και 3 της προσφυγής), ότι η προσφεύγουσα, λόγω της μακροχρόνιας συνεργασίας της με τους προμηθευτές της, επιτυγχάνει

χαμηλό κόστος για την προμήθεια των απαραίτητων μηχανημάτων, υλικών και την εκτέλεση των απαραίτητων εργασιών. Περαιτέρω, μέσω του πίνακα που περιέχεται στην από 13.9.2022 αιτιολόγηση προσφοράς, αναλύθηκε πλήρως το κόστος εκτέλεσης του Έργου, ανά ποσότητα υλικών και εργασία, ανά άρθρο του προϋπολογισμού μελέτης, με πρόβλεψη του κόστους αμοιβής των εργατών και των τεχνιτών που θα απασχοληθούν στο Έργο, με την επιπλέον σημείωση, ότι η προσφεύγουσα συμμορφώνεται πλήρως με την κείμενη κοινωνικοασφαλιστική νομοθεσία. Συνεπώς, σε αντίθεση με όσα διαλαμβάνονται στην προσβαλλομένη, καθίσταται σαφές, ότι το οικείο κόστος ελήφθη υπ' όψη από την προσφεύγουσα στη διαμόρφωση της προσφοράς της και έχει αναχθεί στις τιμές μονάδος του αναλυτικού κοστολογίου που περιελήφθη στην από 13.9.2022 Αιτιολόγηση Προσφοράς της. Επιπλέον, στον εν λόγω πίνακα εκτίμησης έχουν αναχθεί το κόστος των απρόβλεπτων και, έτι περαιτέρω, το αναμενόμενο κέρδος. Σημειώθηκε επιπλέον, ότι στο συνολικό ποσό της οικονομικής της προσφοράς, ύψους €162.485,02 συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, δεν έχει συμπεριληφθεί η πρόβλεψη της αναθεώρησης των τιμών του έργου. Συνεπώς, αναφορικά με το άρθρο Β.10 του προϋπολογισμού, είναι παντελώς αναπόδεικτο σε ποιο σημείο εντοπίζει η αναθέτουσα Αρχή το σφάλμα στην εκτίμηση της προσφεύγουσας. Περαιτέρω, η προσφεύγουσα υπέβαλε προσφορά στον εν θέματι Διαγωνισμό την 8.2.2022 και, συνεπώς, η οικονομική της προσφορά αντικατοπτρίζει τις τιμές της περιόδου εκείνης. Ομοίως, οι εξηγήσεις που παρέσχε η προσφεύγουσα με την από 4.3.2022 αιτιολόγηση προσφοράς και την από 13.9.2022 αιτιολόγηση προσφοράς εξηγούν ακριβώς τις τιμές της περιόδου υποβολής της προσφοράς της στον Διαγωνισμό και όχι τις διακυμάνσεις, που πιθανόν να παρουσιάζουν οι τιμές προμήθειας σε βάθος χρόνου. Έτι περαιτέρω, τόσο στην από 4.3.2022 αιτιολόγηση προσφοράς της όσο και στην από 13.9.2022 αιτιολόγηση προσφοράς της, αναφέρει ρητά, ότι δεν έχει υπολογίσει στο τελικό κέρδος την προς είσπραξη αναθεώρηση τιμών. Τούτο φυσικά παραπέμπει σαφώς στο ότι τυχόν διαφορές στις αυξομειώσεις των πρώτων υλών έως και την εκτέλεση του Έργου θα καλυφθούν ακριβώς από αυτήν την αναθεώρηση τιμών. Η δε τιμή προμήθειας του αμμοχάλικου περιλαμβάνεται στην προσφορά της προμηθευτριάς της, ...ΑΕ, την οποία η αναθέτουσα Αρχή έκρινε εύλογη και επαρκή προς δικαιολόγηση της έκπτωσης που προσφέρει. Επίσης, το εν λόγω

«στοκ» σε ποσότητες χάλυβα της προσφεύγουσας ευλόγως υποστηρίζεται από αυτή, ότι πρόκειται να χρησιμοποιηθεί κατά την εκτέλεση του Έργου, χωρίς να χρειάζεται να προμηθευθεί ποσότητες χάλυβα στις τρέχουσες τιμές της αγοράς και χωρίς να χρειάζεται το εν λόγω «στοκ» να μεταφερθεί σε μεγάλη απόσταση, δεδομένου ότι και τα λοιπά έργα, στα οποία δραστηριοποιείται η προσφεύγουσα, βρίσκονται στην ίδια περιοχή. Είναι επομένως προφανές, ότι τόσο η αποφυγή του κόστους προμήθειας χάλυβα όσο και εκείνη της μεταφοράς του έχουν αναχθεί στις τιμές μονάδας του κοστολογίου, που παρετέθη στην από 13.9.2022 αιτιολόγηση προσφοράς της προσφεύγουσας. Ωσαύτως, σε περίπτωση αμφιβολίας, η αναθέτουσα Αρχή όφειλε να αιτηθεί την παροχή διευκρινίσεων από την προσφεύγουσα, πριν απορρίψει τις εξηγήσεις που νομίμως παρέσχε η προσφεύγουσα. Συνεπώς, η προσβαλλόμενη κρίνεται ακυρωτέα και ως προς το σκέλος τούτο και δέον είναι είτε να γίνουν δεκτές οι οικείες εξηγήσεις που παρείχε η προσφεύγουσα αναφορικά με την Αιτιολόγηση Προσφοράς της από την αναθέτουσα Αρχή, είτε αυτή να την καλέσει εκ νέου την προσφεύγουσα προκειμένου να άρει όποιες αμφιβολίες έχει ως προς την προσφορά της. Συνεπώς, η προσβαλλόμενη τυγχάνει ακυρωτέα κατά τούτο, κατ' αποδοχή του σχετικού λόγου προσφυγής.

9. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, πρέπει το κρινόμενο αίτημα της προσφυγής να γίνει δεκτό, ν' ακυρωθεί η προσβαλλόμενη, κατά το σκεπτικό, και να επιστραφεί το παράβολο στην προσφεύγουσα.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την προδικαστική προσφυγή.

Ακυρώνει την προσβαλλόμενη, κατά το σκεπτικό.

Ορίζει την επιστροφή του παραβόλου στην προσφεύγουσα.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 20/01/2023 και εκδόθηκε στις 30/1/2023 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Η Πρόεδρος

Η Γραμματέας

ΓΑΡΥΦΑΛΛΙΑ ΣΚΙΑ

ΗΛΕΚΤΡΑ ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ